

Nr 231.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående medgivande att belåna en till likvidering av viss del utav köpeskillingen för aktiebolaget Stockholmstelefonens anläggningar utställd revers; given Stockholms slott den 12 mars 1920.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva, att — utan hinder av vad i § 10 av det mellan telegrafstyrelsen och aktiebolaget Stockholmstelefon den 7 maj 1918 upprättade kontrakt angående försäljning till telegrafverket av bolagets samtliga telefonanläggningar m. m. stadgats angående förbud för bolaget att belåna de till likvid för köpesumman utställda reverser — allmänna industriaktiebolaget H. T. Cedergren må intill ett belopp av högst 3,450,000 kronor belåna den av statsverket utställda revers å 10,000,000 kronor, som förfaller till betalning den 1 juli 1922.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

C. E. Svensson.

Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12 mars 1920.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BRANTING,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena friherre PALMSTIERNA,
Statsråden UNDÉN,
THORSSON,
OLSSON,
SANDLER,
NOTHIN,
NILSSON,
ERIKSSON,
SVENSSON,
HANSSON.

Departementschefen, statsrådet Svensson anförde:

Med bifall till Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning (nr 431) beslöt 1918 års lagtima riksdag att godkänna ett den 7 maj 1918 mellan telegrafstyrelsen och aktiebolaget Stockholmstelefon upprättat kontrakt angående försäljning till telegrafverket av bolagets samtliga telefonanläggningar m. m. att tillträdas den 1 juli 1918, varjämte telegrafstyrelsen bemyndigades vidtaga vissa för verkställande av berörda kontrakt erforderliga åtgärder.

I berörda kontrakt, vilket som bilaga fanns fogat vid förenämnda proposition, stadgades bland annat, i § 10, att likvid för det sålda telefonnätet jämte i köpet ingående fastigheter m. m. skulle erläggas genom

till bolaget eller order å tillträdesdagen av svenska staten utställda reverser tillsammans å köpesummans belopp, löpande med 6 % ränta att erläggas halvårsvis, och betalbara

den 1 juli 1918	kronor	5,000,000: —
» » » 1919	»	5,000,000: —
» » » 1922	»	10,000,000: —
» » » 1923	»	10,000,000: —
» » » 1924	»	10,000,000: —
» » » 1925	återstående belopp ¹⁾ .	

Samtidigt förband sig bolaget att icke belåna dessa reverser.

I kontraktet stadgades vidare, att staten ägde rätt att fullgöra betalningsskyldigheten av de belopp, som vore betalbara den 1 juli 1922 och följande förfallodagar, genom överlämnande vid varje betalningstillfälle till bolaget av svenska statens vanliga obligationer, att dessa obligationer skulle vara av den typ och till det belopp, att desamma vid omedelbar försäljning inbringade bolaget nominalbeloppet av den förfallna reversen, samt att staten även skulle äga rätt att fullgöra betalningen tidigare än ovan sagts, varom bolaget dock skulle skriftligen meddelas senast tre månader i förväg.

Vid fastställande av dessa villkor för köpesummans erläggande hade statsmakterna till utgångspunkt att under rådande tryckta tider på penningmarknaden ej belasta staten med allt för stor utgift på en gång, varjämte med bestämmelsen att bolaget icke skulle få belåna reverserna avsågs, att likviden ej heller i annan form skulle göra penningmarknaden trång.

De två reverser å tillhopa 10,000,000 kronor, som förföllo till betalning den 1 juli 1918 och den 1 juli 1919, äro numera inlösta av telegrafstyrelsen.

I en till Kungl. Maj:t ingiven skrift har bolaget, vars firmanamn numera ändrats till allmänna industriaktiebolaget H. T. Cedergren, anhållit, att redan nu måtte å den revers å 10,000,000 kronor, som förfaller till betalning den 1 juli 1922, avbetalas ett belopp av 3,850,000 kronor. Till stöd härför har bolaget anfört:

Allmänna industriaktiebolaget H. T. Cedergren.

»Den 1 juli 1918 influtna 5,000,000 kronor hava till övervägande del använts till betalning av svävande skulder. Vad åter beträffar de den 1 juli 1919 influtna

¹⁾ Storleken av detta belopp är enligt kontraktet beroende av det värde, till vilket telefonnäten m. m. uppgått den 1/7 1918.

penningmedlen, voro desamma avsedda för utvidgning av den industriella verksamhet, till vilken bolaget övergått efter försäljningen av telefonnätet. Ifrågasvarande verksamhet består dels i tillverkning av elektriska kablar vid nyinredda fabriker vid Älvsjö, dels i tillverkning av vissa slag av telefon- och linjebyggnadsmateriel, dels, enligt avtal med telegrafstyrelsen, i vissa reparationsarbeten för telefonanläggningarnas i Stockholm behov.

När bolaget på förutnämnda sätt medgav, att dess kapital bands en längre tid framåt, utgick bolaget därifrån, att den skatt, som skulle komma att utgå på grund av försäljningen av telefonnätet, skulle beräknas efter de grunder, som ditintills tillämpats. Enligt uttalande av sakkunniga beräknades skatten till cirka 400,000 kronor. Det har emellertid sedermera visat sig, att kronans ombud vid prövningsnämnden i Stockholm gjort gällande fullkomligt nya synpunkter vid skattens beräkning, varigenom bolaget i stället blivit påfört en kronoskatt av 2,334,189 kronor 84 öre och en kommunalskatt av 1,524,314 kronor 89 öre eller tillsammans 3,858,504 kronor 73 öre. Visserligen har besvär häröver anförts hos kammarrätten, men torde en lång tid förflyta, innan kammarrättens utslag kommer att meddelas.

Hade bolaget, då förhandlingarna med telegrafstyrelsen fördes, kunnat antaga, att en så hög skatt skulle påföras bolaget på grund av telefonnätets försäljning, hade bolaget givetvis i köpekontraktet säkerställt sig härför. Nu har bolaget i stället blivit försatt i en synnerligen brydsam belägenhet därigenom, att dess tillgängliga kapital måste åtgå för betalning av oförutsedda skatter till stat och kommun. Samtidigt äro dess tillgångar fastlåsta hos svenska staten utan möjlighet att för närvarande i någon form realisera desamma. Bolagets industriella utveckling blir härigenom stoppad och den möjlighet till arbetsförtjänster, som härigenom skulle kunna beredas, för flera år framåt tillintetgjord.

Enda utvägen till förhindrande härav synes bestå uti, att bolaget redan nu erhåller en avbetalning å den revers, som förfaller den 1 juli 1922, till ett belopp motsvarande den förutnämnda skatten, eller kronor 3,850,000. Det med telegrafstyrelsen upprättade kontrakt lägger intet principiellt hinder i vägen härför, då däri stipulerats, att staten äger rätt att fullgöra betalningen tidigare än i reverserna fastställts.»

På grund av remiss hava yttranden i ärendet avgivits av telegrafstyrelsen, statskontoret och fullmäktige i riksgäldskontoret.

Telegrafstyrelsen.

Telegrafstyrelsen erinrar till en början, att de i årets statsverksproposition åskade belopp för fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende icke till någon del vore avsedda för avbetalning till aktiebolaget Stockholmstelefon. Härav framginge, att telegrafstyrelsen icke disponerade några medel för den förtidsbetalning, som bolaget ifrågasatte. Ett bifall till framställningen förutsatte, därför, att för fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende å tilläggsstat för år 1920 anvisades ett belopp av 3,850,000 kronor utöver vad som åskats i statsverkspropositionen; och hade telegrafstyrelsen under denna förutläggning intet att erinra emot bolagets framställning.

Statskontoret yttrar i sitt utlåtande:

Statskontoret.

»Ett bifall till föreliggande ansökning torde, såsom av telegrafstyrelsen framhållits, nödvändiggöra en höjning med 3,850,000 kronor av det reservationsanslag å 15,000,000 kronor till fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende, som av Kungl. Maj:t i proposition den 7 nästlidne januari med förslag till tilläggsstat för år 1920 äskats å nämnda stat, och beträffande vilket anslag Kungl. Maj:t i samma proposition tillika föreslagit, att anslagsbeloppet skulle täckas genom fast upplåning.

Då jämväl nu ifrågavarande belopp av 3 850,000 kronor synes böra på enahanda sätt täckas, skulle alltså, under förutsättning att Kungl. Maj:ts i förenämnda proposition framlagda förslag rörande 1920 års lånebudget vinner riksdagens bifall, lånebudgeten för sagda år komma att inalles uppgå till ett belopp av icke mindre än 174,521,419 kronor, därav fast upplåning 166,672,750 kronor. Givetvis måste fördenskull en viss tvekan uppstå, huruvida man bör tillmötesgå nu förevarande framställning, men i betraktande av de skäl, som av bolaget anförts till stöd för berörda framställning, har statskontoret dock icke ansett sig böra avstyrka bifall till densamma, utan vill för sin del allenast föreslå en reducering av det ifrågasatta likvidbeloppet, 3,850,000 kronor, med det belopp av 400,000 kronor, vartill bolagets skatt på grund av försäljningen till staten av det aktiebolaget Stockholmstelefon tillhöriga telefonnät m. m. tidigare av sakkunniga beräknats.»

Fullmäktige i riksgäldskontoret yttra, att vad bolaget anført synes fullmäktige utgöra tillräckligt skäl för ett tillmötesgående av bolagets hemställan. I likhet med statskontoret anse fullmäktige dock en nedläggning av det av bolaget begärda beloppet med 400,000 kronor böra ske. Vidkommande sättet för tillhandahållande av medlen i fråga är enligt fullmäktiges mening en kontant utbetalning att föredraga framför utlämnande av statsobligationer.

Riksgäldsfullmäktige.

Fullmäktige hava samtidigt fäst uppmärksamheten på, att frågan synes kunna lösas även på det sätt, att bolaget medgives rätt att intill ett belopp av 3,450,000 kronor belåna den av de till bolaget av staten utställda köpeskillingsreverserna, som förfaller till betalning den 1 juli 1922.

Av det anförda framgår, att enligt bestämmelserna i förenämnda kontrakt om det enskilda telefonnätets förvärvande den övervägande delen av bolagets tillgodohavanden på grund av försäljningen äro fastlåsta hos svenska staten. Då bolaget på grund av försäljningen påförts skatter, vilka vida överstigit vad av sakkunniga vid avtalets upprättande beräknats, har bolagets rörelsekapital blivit otillräckligt.

Departementschefen.

I likhet med samtliga i ärendet hörda myndigheter anser jag, på grund av vad sålunda förekommit, skälig anledning föreligga, att staten i någon form tillmötesgår bolagets ifrågavarande anhållan. För sådant ändamål hava två utvägar ifrågasatts, nämligen antingen den av bolaget

föreslagna, att staten i förskott på den revers, som förfaller till betalning den 1 juli 1922, avbetalar visst belopp, eller ock den av riksgäldsfullmäktige antydda, att bolaget medgives rätt att intill visst belopp belåna reversen i fråga. Vid övervägande av dessa alternativ har jag funnit det sistnämnda vara att föredraga, då i sådan händelse något anslag för ändamålet ej skulle behöva äskas å budgeten. Med hänsyn till de särskilda omständigheterna i föreliggande fall synes emellertid kunna ifrågasättas, om fullmäktige i riksgäldskontoret kunna finnas villiga medgiva reversens belåning därstädes.

Beträffande storleken av det belopp, som medgivandet i fråga skulle avse, torde avdrag böra ske för den summa av 400,000 kronor, vartill bolagets skatter tidigare beräknats. Då i övrigt icke för närvarande någon annan summa kan läggas till grund för beräkningen av skattebeloppet än vad prövningsnämnden fastställt, uppgår beloppet sålunda till 3,450,000 kronor.

Då bolaget enligt det av riksdagen godkända kontraktet angående telefonnätets förvärvande förbundit sig att ej belåna de av staten till likvid för köpesumman utställda reverserna, bör frågan underställas riksdagens prövning.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att — utan hinder av vad i § 10 av det mellan telegrafstyrelsen och aktiebolaget Stockholmstelefon den 7 maj 1918 upprättade kontrakt angående försäljning till telegrafverket av bolagets samtliga telefonanläggningar m. m. stadgats angående förbud för bolaget att belåna de till likvid för köpesumman utställda reverser — allmänna industriaktiebolaget H. T. Cedergren må intill ett belopp av högst 3,450,000 kronor belåna den av statsverket utställda revers å 10,000,000 kronor, som förfaller till betalning den 1 juli 1922.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ärendet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:
Conr. Falkenberg.
